

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.17.22>

ПРАВОВА ПРИРОДА ВИТРАТ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РОЗГЛЯДОМ СПРАВ АДМІНІСТРАТИВНИМИ СУДАМИ В УКРАЇНІ

Колісник Сергій Анатолійович,
здобувач кафедри адміністративного
та господарського права
(Запорізький національний
університет, м. Запоріжжя, Україна)

Тильчик В'ячеслав В'ячеславович,
доктор юридичних наук, доцент,
начальник кафедри адміністративного
права і процесу та митної безпеки
(Університет державної фіскальної
служби України, м. Ірпінь,
Київська область, Україна)

У статті проаналізовано наявні у процесуальній науці підходи до визначення ознак, сутності, понять і юридичної природи витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративному судочинстві. Виявлено основні та додаткові ознаки витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративних судах: матеріальний характер і грошовий вираз; пов'язаність із вирішенням публічного спору; тягар виплат покладається на сторони у справі; визначеність законодавством форми та способів понесення таких витрат; пов'язаність із розглядом і вирішенням публічно-правового спору; компенсаційний характер; забезпечують сприяння розгляду та вирішенню конкретного публічно-правового спору в межах адміністративного судочинства; пов'язані з оплатою професійної правничої допомоги; прибуття до суду сторін і їхніх представників; роботи та залучення свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів і проведенням експертиз; діяльності щодо витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їхнім місцезнаходженням, забезпеченням доказів; інших процесуальних дій або підготовки до розгляду справи. Розглянуто правову природу витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративних судах, як судових витрат та як інституту адміністративного процесуального права. Розкрито зміст цих ознак і функцій зазначеної категорії. Сформульоване авторське поняття витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративному суді як інституту адміністративно-процесуального права. Запропоновано під витратами, пов'язаними із розглядом справи в адміністративному судочинстві розуміти сукупність правових норм, що регулюють відносини між адміністративним судом і особами, котрі беруть участь у справі, з приводу несення, забезпечення та розподілу коштів, які на підставі й у спосіб, передбачений законом, мають сплатити особи, що беруть участь у справі, з метою сприяння розгляду та вирішенню конкретного публічно-правового спору в межах адміністративного судочинства для компенсації професійної правничої допомоги, прибуття до суду сторін і їхніх представників; роботи та залучення свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів і проведенням експертиз; діяльності щодо витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їхнім місцезнаходженням, забезпеченням доказів; інших процесуальних дій або підготовки до розгляду справи.

Ключові слова: адміністративне процесуальне право, адміністративне судочинство, адміністративний суд, судові витрати, судовий збір, витрати, пов'язані із розглядом справ.

**LEGAL NATURE OF COURT COSTS
IN THE ADMINISTRATIVE COURTS OF UKRAINE**

Kolisnyk Serhii Anatoliiovych,
PhD Student at the Department
of Administrative and Economic Law
(Zaporizhzhia National University,
Zaporizhzhia, Ukraine)

Tylchuk Viacheslav Viacheslavovych,
Doctor of Juridical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of Administrative
Law and Procedure and Customs Security
(University of State Fiscal Service
of Ukraine, Irpin, Kyiv region, Ukraine)

The article analyzes the available approaches in procedural science to the definition of features, essence, concepts and legal nature of costs associated with the consideration of cases in administrative proceedings. The main and additional features of costs associated with the consideration of cases in administrative courts: material nature and monetary expression; connection with the resolution of a public dispute; the burden of payments rests with the parties to the case; legality of the form and methods of incurring such costs; connection with consideration and resolution of public law dispute; compensatory nature; provide assistance in the consideration and resolution of a specific public law dispute within the administrative proceedings; related to the payment of professional legal assistance; arrival in court of the parties and their representatives; work and involvement of witnesses, specialists, translators, experts and conducting examinations; activities related to the demand for evidence, inspection of evidence at their location, provision of evidence; other procedural actions or preparation for the case. The legal nature of costs associated with the consideration of cases in administrative courts, as court costs and as an institution of administrative procedural law. The content of these features and functions of this category is revealed. The author's concept of costs associated with the consideration of cases in the administrative court as an institution of administrative procedure law is formulated. It is proposed that the costs associated with the case in administrative proceedings to understand the set of legal rules governing the relationship between the administrative court and the persons involved in the case, on the carrying, provision and distribution of funds, which on the basis and in the manner prescribed by law, must be paid by the persons involved in the case, in order to facilitate the consideration and resolution of a specific public law dispute within the administrative proceedings to compensate for professional legal assistance, the appearance in court of the parties and their representatives; work and involvement of witnesses, specialists, translators, experts and conducting examinations; activities related to the demand for evidence, inspection of evidence at their location, provision of evidence; other procedural actions or preparation for the case.

Key words: administrative procedural law, administrative proceedings, administrative court, court costs, court fees, costs related to the proceedings.

Актуальність дослідження. Належне матеріальне забезпечення провадження по розгляду справ у порядку адміністративного судочинства є обов'язковою та найбільш важливою умовою його ефективності, як наголошує Р.І. Шевейко [19, с. 199], оскільки

це забезпечує доступність правосуддя для громадян. Л.Г. Глущенко наголошує, що поряд із загальнодоступністю і безкоштовністю правосуддя у будь-якій правовій державі, у т. ч. і в Україні, існує інститут судових витрат, який має сприяти не тільки запобіганню необґрунтованих звернень до суду, а й спонукати учасників спору виконувати свої обов'язки добровільно. Від того, наскільки відпрацьований механізм розрахунку та сплати судових витрат, залежить і досягнення вказаних цілей [3, с. 3].

Інститут судових витрат в адміністративному судочинстві охоплює низку положень, що, крім Кодексу адміністративного судочинства України (КАС), регулюються Законом України «Про судовий збір» [13], Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [10], постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників» [11].

Проблеми державного фінансування судової системи України виникають щороку. Так, у 2020 р. потреби судової системи були профінансовані на 64%, і ця обставина підвищує значення судових витрат як засобу забезпечення здійснення правосуддя. Також, як наголошує К.С. Пащенко, до судочинства залучаються особи, які сприяють здійсненню правосуддя: посадові особи, спеціалісти з питань, що виникають під час розгляду справи, судові експерти, перекладачі, діяльність яких потребує матеріальної компенсації, здійснюються процесуальні дії, які потребують додаткових витрат. Повністю покласти на державу, тобто на платників податків, витрати, пов'язані з функціонуванням судової системи, вважає цей науковець, не є раціональним і не відповідає принципу пропорційності відповідальності, а також історичним передумовам існування інституту судових витрат. Тому законодавством на осіб, в інтересах яких розглядаються й вирішуються насамперед судові спори, покладено обов'язок частково відшкодовувати витрати на судочинство [7, с. 43].

Науковці наголошують, що у чинному законодавстві України у сфері адміністративного судочинства мають місце численні недоліки в нормативному регулюванні інституту судових витрат. На практиці зустрічаються помилки під час застосування вітчизняного законодавства, які Р.І. Шевейко та Л.Г. Глущенко пов'язують не тільки з недостатнім законодавчим регулюванням окремих положень судових витрат у провадженні по розгляду справ у порядку адміністративного судочинства, але й недостатньою теоретичною розробкою існуючих проблем даного інституту [18, с. 4; 3, с. 4]. Оскільки згідно зі ст. 132 КАС судові витрати складаються із судового збору та витрат, пов'язаних із розглядом справи, то зазначені проблеми поширюються на всі елементи цього інституту.

Стан наукової розробки. У вітчизняній адміністративно-правовій науці безпосередньо проблемам витрат, пов'язаних з розглядом справи, приділялась увага фрагментарно і лише як складовій частині судових витрат в адміністративному процесі. Слід зазначити, що інститут витрат, пов'язаних з розглядом справи, для адміністративно-правової науки є відносно новим та малодослідженим. Окремі аспекти цього питання вивчали такі науковці як: С.С. Богля, Л.Г. Глущенко, К.С. Пащенко, Н.Б. Писаренко, Н.Ю. Сакара, В.В. Тильчик, С. Е. Устюшенко, Р.І. Шевейко та ін. Водночас результати їх роботи не дозволяють виокремити поняття витрати, пов'язаних з розглядом справи в адміністративному суді.

Метою статті є дослідження ознак, сутності, понять і юридичної природи витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративних судах, на основі аналізу нормативно-правових актів і наукових концепцій у цій сфері.

Результати дослідження. Новий механізм компенсації витрат, пов'язаних із розглядом справ адміністративними судами був закріплений у Кодексі адміністративного

судочинства України Законом України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII [9]. Відповідно до ст. 132 Кодексу адміністративного судочинства України судові витрати складаються із судового збору та витрат, пов'язаних із розглядом справи, які, у свою чергу, поділяються на такі види: 1) витрати на професійну правничу допомогу; 2) витрати сторін і їхніх представників, що пов'язані із прибуттям до суду; 3) витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз; 4) витрати, пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; 5) витрати, пов'язані із вчиненням інших процесуальних дій або підготовкою до розгляду справи [5]. З 2017 р. почала формуватися нова судова практика щодо застосування цих правових положень і проводилися відповідні наукові дослідження.

Н.Ю. Сакара, досліджуючи правову природу судового збору зазначає, що осмислення правової природи судового збору слід розпочинати зі з'ясування сутності судових витрат взагалі, оскільки категорії судові витрати та судовий збір співвідносяться між собою як ціле та частина. Як відомо, частина завжди переймає окремі властивості цілого та внутрішньо погоджується з іншими частинами, хоча й зберігає свою специфічність. Тому розкриття змісту категорії судові витрати надасть можливість виявити ознаки, які, в тому числі, можуть бути притаманні й судовому збору [14, с. 136]. У зв'язку із зазначеним застосування цього підходу є виправданим при визначенні правової природи витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративних судах, як інституту адміністративно-процесуального права, а виокремити ознаки таких витрат, що відрізняють їх від ознак судового збору дозволить дослідження його змісту.

Л.Г. Глущенко пропонує визначати судові витрати як кошти, які на підставі й у спосіб, передбачений законом, мають сплатити особи, що беруть участь у справі, у зв'язку зі зверненням до суду та розглядом адміністративної справи [3, с. 15]. Р.І Шевейко формулює поняття витрати в адміністративному судочинстві як сукупність всіх грошових коштів, які зобов'язані сплатити сторони на законних підставах для розгляду і вирішення публічно-правового спору, переданого на вирішення адміністративного суду [18, с. 14]. Як різновид грошових витрат судові витрати в цивільному процесі на думку С.Е. Устюшенко, це передбачені нормами цивільного процесуального законодавства витрати (грошові кошти) сторін, інших учасників справи, понесені ними у зв'язку з її розглядом та вирішенням, а у разі їх звільнення від сплати – це витрати держави, які вона несе у зв'язку з вирішенням конкретної цивільної справи [16, с. 130]. Важливим для розуміння сутності судових витрат в адміністративному судочинстві є визначення їх основних функцій, що були виокремлені Л.Г. Глущенко: компенсаційна, тобто часткове покриття видатків, які супроводжують судову діяльність; забезпечувальна – це можливість оперативного проведення необхідних процесуальних дій і превентивна, а саме запобігання подання безпідставних позовів [3, с. 5].

В юридичній літературі зазначається, що норми процесуального права, які регулюють відносини, пов'язані із судовими витратами, визначають порядок та розміри сплати судових витрат, процедуру їх відшкодування, а також інші питання, пов'язані із судовими витратами, утворюють окремий самостійний процесуально-правовий інститут [1, с. 8; 6, с. 57].

Інститут судових витрат в адміністративному судочинстві на думку К.С. Пащенко є сукупністю правових норм, що регулюють відносини між адміністративним судом і особами, які беруть участь у справі, з приводу сплати судового збору і витрат, пов'язаних із розглядом справи, та характеризуються специфічними правами й обов'язками сторін таких правовідносин. І.С. Пащенко вважає, що за способом регулювання відносин цей інститут включає в себе як матеріально-правові, так і процесуальні ознаки,

оскільки з одного боку він регулює суспільні відносини щодо сплати судових витрат (їх стягнення), а з іншого – забезпечується форма та спосіб такого регулювання. Як самостійний правовий інститут, він має свій об'єкт і суб'єктів правового регулювання. об'єктом виступають майнові відносини, грошові затрати, а суб'єктами є суд, сторони, треті особи із самостійними вимогами, інші суб'єкти адміністративного судочинства (представник, свідки, експерт та ін.), які мають взаємні права, обов'язки і несуть відповідальність за їх недотримання [7, с. 57].

На думку С.Е. Устюшенко ознаками судових витрат як різновиду грошових витрат є: 1) судові витрати пов'язані зі здійсненням лише тих дій, які сприяють розгляду та вирішенню конкретної цивільної справи; 2) матеріальний характер і грошовий вираз судових витрат; 3) серед суб'єктів процесуальних правовідносин судові витрати несуть лише учасники справи (в основному сторони); 4) за загальним правилом, розподіл судових витрат відбувається між учасниками справи залежно від результатів розгляду справи, а у разі їх звільнення від сплати покладається на державний бюджет. Водночас, цей науковець визначає також ознаки судових витрат як інституту процесуального права: 1) інститут судових витрат містить елементи публічно-правового і приватноправового регулювання; 2) норми цього інституту регулюють такі основні етапи: несення, забезпечення та розподіл судових витрат; 3) норми цього інституту застосовуються на всіх стадіях та належать до всіх видів судочинства [16, с. 150].

К.С. Пащенко наголошує саме на ознаках, притаманних цьому інституту в адміністративному судочинстві. До них науковець відносить: 1) зумовленість здійсненням провадження в адміністративній справі; 2) стягнення зі сторін, третіх осіб із самостійними вимогами, держави; 3) нормативно-правове закріплення переліку сум, що становлять судові витрати та порядку їх розподілу; 4) компенсаційний характер; 5) гнучка система стягнення судових витрат (можливість зменшення розміру витрат, звільнення від їх оплати, відстрочення та розстрочення, повернення судового збору); 6) наявність можливості оскарження рішення щодо судових витрат [6, с. 54]. Наведені вище ознаки судових витрат є загальними і для судового збору і для витрат, пов'язаних із розглядом справи. Виокремити ознаки витрат, пов'язаних із розглядом справ в адміністративних судах, що відрізняють їх від ознак судового збору дозволить дослідження змісту останнього.

На думку Н. Бойко, з податковими платежами судовий збір споріднює ціла низка ознак, а саме: 1) загальнообов'язковість; 2) наявність об'єкта справляння, який визначений ст. 3 Закону України «Про судовий збір»; 3) коло суб'єктів, на яких покладається обов'язок зі сплати збору; 4) наявність визначених законом ставок збору; 5) наявність бази справляння збору, якою є ціна позову (розмір позовних вимог) [2]. Судовий збір, вважає С.Е. Устюшенко виконує такі функції: 1) фіскальна функція полягає в наповненні спеціального фонду Державного бюджету України, кошти якого спрямовуються на забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів судової влади, тобто частково покриває витрати держави на здійснення правосуддя; 2) превентивна функція полягає в тому, що необхідність сплачувати досить значні ставки судового збору під час звернення до суду запобігає пред'явленню завідомо безпідставних та дріб'язкових позовів, зловживанню сторонами своїми процесуальними правами; 3) стимулююча функція полягає у стимулюванні сторін до мирного (позасудового) врегулювання спору. Друга та третя з названих функцій є спільними для усіх судових витрат, тоді як перша властива лише судовому збору [17].

Про ґрунтовність стану наукових досліджень і реалізацію їх результатів на практиці свідчить існуючі вимоги до статистичної звітності судів, де ґрунтовно відображено вимоги до звіту про справляння, звільнення від сплати та повернення судового

збору в місцевих та апеляційних судах. Так за даними такої звітності у 2019 р. за адміністративними позовами майнового характеру, що були подані суб'єктом владних повноважень, юридичною особою – 148 523 164 грн за 21 474 позовами, фізичною особою або фізичною особою – підприємцем – 16 359 542 грн за 9 407 позовами, загалом сплачено 164 882 706 грн за 30 881 позов. Поряд з цим за адміністративними позовами немайнового характеру в кількості 86 494 було сплачено – 155 956 245 грн. Серед них за 30 376 адміністративними позовами немайнового характеру, які були подані суб'єктом владних повноважень, юридичною особою або фізичною особою – підприємцем сплачено 105 417 301 грн; за 56 118 позовами, поданими фізичними особами – 50 538 943 грн. За 38 781 апеляційною скаргою на рішення суду у 2019 р. було сплачено 325 283 227 грн [4]. Натомість Наказом Державної судової адміністрації «Про затвердження форми звітності № 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах»» [12] не передбачено ведення статистичної звітності щодо кількості адміністративних позовів за якими компенсуються витрати, пов'язані із розглядом справ адміністративними судами та розміру таких витрат. На наш погляд, така ситуація свідчить про теоретичну невизначеність змісту цієї складової судових витрат в адміністративному судочинстві.

У ст. 132, 134, 135, 137, 138 КАС визначені загальні засади визначення розміру, порядку нарахування, порядок розподілу, компенсації щодо витрат 1) на правничу допомогу адвоката, в т. ч. гонорару адвоката за представництво в суді та іншу правничу допомогу, пов'язану зі справою, включаючи підготовку до її розгляду, збір доказів тощо, а також вартість послуг помічника адвоката; 2) пов'язані з переїздом до іншого населеного пункту сторін та їхніх представників, а також найманням житла, компенсація за втрачений заробіток чи відрив від звичайних занять; 3) пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз; 4) пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів і вчиненням інших процесуальних дій або підготовкою справи до розгляду; 5) пов'язані із вчиненням інших процесуальних дій або підготовкою до розгляду справи [5].

Витрати, пов'язані із розглядом адміністративної справи, як відзначає К.С. Пащенко, встановлені з метою: а) відшкодування державі витрат, понесених судом, а саме: пов'язаних з проведенням огляду доказів на місці та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи; б) відшкодування особам, які сприяють здійсненню правосуддя в адміністративних справах, а саме: пов'язаних із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз, витрати на правову допомогу [6, с. 56]. Можна доповнити цей перелік третьою групою, а саме відшкодування витрати сторін і їхніх представників, пов'язані з отриманням правничої допомоги та прибуттям до суду стороні. До цієї групи можна віднести і відшкодування цих же затрат третіх осіб із самостійними вимогами, на користь яких прийнято рішення (окрім суб'єктів владних повноважень), їх представникам. Окрім того, зважаючи на суб'єктний склад осіб, яким законом надається право на відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом адміністративної справи. Тому слід підтримати пропозицію К.С. Пащенко щодо розширення кола суб'єктів, що мають право на компенсацію витрат, пов'язаних із розглядом справи в адміністративному суді [6, с. 57]. Вважаємо за необхідне доповнити ст. 134 та 135 доповнити вказівкою на «витрати третіх осіб із самостійними вимогами».

Завдяки можливості стягнення понесених судових витрат, наголошує К.С. Пащенко, полегшується оплата представника у процесі, витрати по пошуку і наданню доказів, оплата послуг спеціаліста, експерта і перекладача. Шляхом сплати судового збору

забезпечується можливість проведення самого судового процесу. Крім того, адміністративне судочинство має значну кількість пільг по сплаті збору, а також можливість відстрочення, розстрочки його сплати, зменшення розміру або взагалі звільнення від сплати судового збору, що полегшує доступ до правосуддя малозабезпеченим верствам населення. Таким чином, реалізується правозабезпечувальна мета судових витрат в адміністративному судочинстві [7, с. 58]. Таким чином однією з відмінностей між судовим збором та витратами, пов'язаними з розглядом справи є відмінність в цілях правового регулювання й у характері відносин, які виникають з приводу цих судових витрат, що тягне за собою відмінність у методах правового регулювання публічно-правових чи приватноправових.

Висновки. З урахуванням зазначеного пропонуємо виокремити ознаки витрат, пов'язаних із розглядом справи в адміністративному судочинстві як судових витрат: 1) матеріальний характер і грошовий вираз витрат; 2) об'єктом виступають майнові відносини, грошові затрати, пов'язані із розглядом та вирішенням публічного спору; 3) суб'єктами відносин є суд, сторони, треті особи із самостійними вимогами, інші суб'єкти адміністративного судочинства (представник, свідки, експерт та ін.), які мають взаємні права, обов'язки і несуть відповідальність за їх недотримання; 4) платниками є сторони у справі; 5) визначена законодавством форма та спосіб понесення таких витрат; 6) пов'язаність із розглядом та вирішенням публічно-правового спору; 7) носять компенсаційний характер; 8) мета – сприяння розгляду та вирішенню конкретного публічно-правового спору в межах адміністративного судочинства; 9) пов'язані із оплатою: 9.1) професійної правничої допомоги; 9.2) прибуття до суду сторін і їхніх представників; 9.3) роботи та залучення свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів і проведенням експертиз; 9.4) діяльності щодо витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; 9.5) інших процесуальних дій або підготовки до розгляду справи.

Таким чином під витратами, пов'язаними із розглядом справи в адміністративному судочинстві (як судовими витратами) можна розуміти кошти, які на підставі й у спосіб, передбачений законом, мають сплатити особи, що беруть участь у справі, з метою сприяння розгляду та вирішенню конкретного публічно-правового спору в межах адміністративного судочинства для компенсації професійної правничої допомоги, прибуття до суду сторін та їхніх представників; роботи та залучення свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів і проведенням експертиз; діяльності щодо витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; інших процесуальних дій або підготовки до розгляду справи.

Можна виокремити три групи витрат, пов'язаних із розглядом адміністративної справи: 1) відшкодування державі витрат, понесених судом, пов'язаних із проведенням огляду доказів на місці та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи; 2) відшкодування особам, які сприяють здійсненню правосуддя в адміністративних справах, пов'язаних із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз, витрати на правову допомогу; 3) відшкодування витрати сторін та їх представників, пов'язані з отриманням правничої допомоги та прибуттям до суду сторін.

Ознаками витратами, пов'язаними із розглядом справи в адміністративному судочинстві, як інституту адміністративно-процесуального права є наступні: 1) зумовлені здійсненням провадження в адміністративній справі; 2) містить елементи публічно-правового і приватноправового регулювання; 3) передбачає стягнення зі сторін; 4) норми цього інституту регулюють такі основні етапи: несення, забезпечення та розподіл витрат, пов'язаних із розглядом справи в адміністративному судочинстві;

4) норми цього інституту застосовуються на всіх стадіях та належать до всіх видів судочинства; 5) виконують компенсаційну функцію; 6) наявність правових можливостей для зміни розміру виплат.

Таким чином під витратами, пов'язаними із розглядом справи в адміністративному судочинстві (інститут адміністративно-процесуального права) можна розуміти сукупність правових норм, що регулюють відносини між адміністративним судом і особами, які беруть участь у справі, з приводу несення, забезпечення та розподілу коштів, які на підставі та у спосіб, передбачений законом, мають сплатити особи, що беруть участь у справі, з метою сприяння розгляду та вирішенню конкретного публічно-правового спору в межах адміністративного судочинства для компенсації професійної правничої допомоги, прибуття до суду сторін та їхніх представників; роботи та залучення свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз; діяльності щодо витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; інших процесуальних дій або підготовки до розгляду справи.

Пропонуємо також запровадити статистичну звітність щодо кількості адміністративних позовів за якими компенсуються витрати, пов'язані із розглядом справ адміністративними судами та розміру таких витрат шляхом. внесення змін до Наказу Державної судової адміністрації «Про затвердження форми звітності № 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах»» від 21 грудня 2012 р. № 172.

Список використаних джерел:

1. Богля С.С. Судові витрати в цивільному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 20 с.
2. Бойко Н. Чи всі судові витрати є додатковим благом? (коментар до роз'яснення ДПІ в Оболонському районі м. Києва). URL: <https://taxlink.ua/ua/news/chi-vsi-sudovivitrati-dodatkovim-blagom-komentar-do-rozjasnennja-dpi-v-obolonskomu-rajoni-m-kiva.htm#hcq=XUGHPor>.
3. Глущенко Л.Г. Судові витрати в адміністративному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2011. 24 с.
4. Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах за 2019 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2019.
5. Кодекс адміністративного судочинства України : кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Пащенко К.С. Інститут судових витрат в адміністративному судочинстві. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 5. С. 52–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2015_5_12. С. 57.
7. Пащенко К.С. Оновлений законодавчий підхід до інституту судових витрат в адміністративному судочинстві України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 2. С. 41–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2018_2_8.
8. Писаренко Н.Б. Принципи адміністративного судочинства та їх реалізація як гарантія права на справедливий суд. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/11276/1/75-78.pdf>.
9. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 48. Ст. 436.

10. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 5 червня 2012 р. № 4901-VI. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 121.
11. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2011 р. № 845. *Урядовий кур'єр*. 2011. № 154.
12. Про затвердження форми звітності № 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах»: Наказ Державної судової адміністрації від 21.12.2012 № 172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0172750-12/print>.
13. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Голос України*. 2011. № 142.
14. Сакара Н.Ю. Про правову природу судового збору. *Проблеми законності*. 2016. № 132. С. 135–146.
15. Тильчик В.В. Теоретико-методологічні та правові засади вирішення адміністративними судами спорів у сфері публічно-правових відносин : дис. ... докт. юрид. наук. Запоріжжя. 2020. 448 с.
16. Устюшенко С.Е. Поняття та ознаки судових витрат у цивільному процесі. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 4 (25). Т. 1. 2018. С. 148–151. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/3_2019/part_1/24.pdf.
17. Устюшенко С.Е. Поняття та функції судового збору в цивільному процесі. *Право і суспільство*. № 3. 2019. С. 129–133. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/3_2019/part_1/24.pdf.
18. Шевейко Р.І. Витрати в адміністративному процесі за законодавством України: питання теорії та практики : автореф дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.07. Запоріжжя, 2011. 20 с.
19. Шевейко Р.І. Співвідношення судових витрат у провадженні по розгляду справ у порядку адміністративного судочинства з процесуальними аналогами в цивільному та кримінальному процесі. *Вісник Запорізького національного університету*. № 1. 2011. С. 198–203. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/ur_2011_1/198-203.pdf
20. Шмотин К.С. Судебные расходы в гражданском судопроизводстве : дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2018. 216 с.